

פרד"ס יהודה

גליון 468 [שנה י']

פרשת ראה תשע"ח שבת ראש חודש פרקי אבות ו

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק פ"ו

נאר עס שטייט דאך פריערט (פסוק ח) לא תאמין את־לִבְכֶם וְלֹא תִקְפֹּץ את־יֶדְכֶם מֵאֲחִיד הָאָבִיוֹן: פרעגט רש"י פארוואס דארף שטיין לא תאמין וְלֹא תִקְפֹּץ: נאר לא תאמין מיינט: יש לך אדם שמצטער אם יתן אם לא יתן, עס זענען דא מענטשן ווען עס קומט צו געבן צדקה ווערט זיי נישט גוט ווייל זיי ווייסן נישט יא צו געבן צו נישט געבן, דעריבער שטייט לא תאמין: זאל די צדקה נישט זיין א אנגעשטרענגטער זאך, און יש לך אדם שפושט את ידו וקופצה, ער וויל שוין געבן, נאר ער צייט זיין האנט אויף צוריק, לכך נאמר, דעריבער שטייט וְלֹא תִקְפֹּץ: וועגן די סארטן מענטשן גיט די תורה א עצה אז די צדקה זאל זיין גרינג און זיך נישט אפהאלטן פון צו געבן, מען זאל ארויס זאגן איך גיי געבן, וואס דאס איז ווי א נדר און אין הל' נדרים (סי' כ"ג) פסקענט מען אז מען מעג מאכן א נדר כדי זיך שטופן צו טאן א מצוה. דאס מיינט רש"י עצה טובה, דאס וועט העלפן מנצח זיין דעם יצר הרע פון נישט וועלן געבן. (שאר ישוב הגה"ק ר' אלעזר שפירא אבדק"ק קיוויאשיד זצוק"ל)

א זכיה אז די צדקה זאל גיין אין די ריכטיגע פלאץ כִּי־יִהְיֶה כֶּךָ אָבִיוֹן מֵאֲחֵד אֲחִיד לֹא תִאֲמִין אֶת־לִבְכֶם וְלֹא תִקְפֹּץ את־יֶדְכֶם מֵאֲחִיד הָאָבִיוֹן: (טו ז) רש"י ברעגט-זעט פריערט- פארוואס שטייט סיי לא תאמין וְלֹא תִקְפֹּץ? נאר מען קען דאס אויך פארענטפערן אז מיר טרעפן ביי ירמיה הנביא וואס האט מקלל געווען די מענטשן פון עֲנֹתוֹת וַיְהִיוּ מִכְשָׁלִים לְפָנֶיךָ בַּעַת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָהֶם: (ירמ' י"ח כ"ג) זאגט די גמ' (ב"ב דף ט' ע"ב) דער אויבערשטער האט זיי געשאלטן זיי צו שטרויכלען מיט שיקן נישט ערליכע ארימעלייט, כדי זיי זאלן נישט באקומען שחר פון זייער צדקה, דעריבער שטייט לא תאמין את־לִבְכֶם, זאלסט נישט שטארקן דיין הארץ, נאר זאלסט תשובה טאן, ממילא וְלֹא תִקְפֹּץ את־יֶדְכֶם מֵאֲחִיד הָאָבִיוֹן, וועסט נישט ווערן געשטרויכלט און דער אויבערשטער וועט דיר שיקן ערליכע ארימעלייט צו געבן צדקה. (שארית מנחם -הרה"ק ר' מנחם מענדל בן האהבת ישראל- מווישווא)

פרק טו א ווינקל אין הלכה - בְּשֵׁר בַחֲלָב: בשר און גבינה וואס האבן זיך אנגעעירט שטייט (יו"ד סי' ז"א א) אז בשר וגבינה שנגעו זה בזה -פלייש און קעז האבן זיך אנגעעירט- מותרים אלא שצריך להדיח מקום נגיעתן-זענען מותר נאר מען דארף אפשווענקען וואו זיי האבן זיך אנגעעירט- ומותר לצור אותם במטפחת אחת -מען מעג איינוויקלען בשר און גבינה אין איין זעקל- ולא חיישינן שמא יגעו זה בזה -נאר אויב זיי זענען גוט פארמאכט, האבן מיר נישט מורא אז זיי וועלן זיך אנרירן: דער מקור איז א משנה פרק כל הבשר (דף קז ע"ב) צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת ובלבד שלא יהו נוגעים זה בזה, פרעגט די גמרא וכי נגע זה בזה מאי הוי צונן בצונן הוא? אויב די בשר און גבינה זענען קאלט, קענען זיי נישט איינזאפן איינע פון די אנדערע? ענטפערט אביי פונדעסטוועגן דארף מען הדחה. און דער ש"ך שרייבט פון דעם ב"ח אז די בשר וגבינה מוזן זיין פייכט-לח- אבער אויב זיי זענען ביידע טרוקן דארף מען נישט אפילו הדחה. פון דעם דין לערנט דער בעל העיטור -ראשון- אז אלע מיני זאכן וואס אויב זיי וועלן זיך אן רירן וועט זיין דער דין אז מען מוז מאכן הדחה, איז לכתחילה טאר מען זיי נישט לאזן צוזאצען אויף דער סמך אז מען וועט זיי אפשווענקען נאכדעם, ווייל

די גרויסע שחר פון אפהאטן צו טאן א עבירה? רק חזק לבלתי אכל הקדש כי הקדש הוא הנפש ולא־תאכל הנפש עם־הבשר וגו' לא התקלנו למען ייטב לך ולבניך אחריו: (יב כה) זאגט רש"י ד"ה למען ייטב לך ולבניך אחריו: פון דא קען מען ארויס לערנען די שחר פון מצות, ווייל אויב בלוט וואס א מענטש עקעלט זיך דאס צו עסן באקומט מען נאך שחר פארן נישט עסן, פאר דיר און דייענע קינדער, איז גזל און עריות וואס א מענטש גלוסט צו דעם, אויב מען האלט זיך אפ פון דעם, אוודאי איז דער שחר גאר גרויס פאר דיר און דייענע קינדער. יעצט בפשטות דארף מען זאגן אז די תורה רעדט פון שחר פון עולם הבא, מיט דעם איז גוט א פסוק (תהלים ל"א כ') מִה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר עָפַנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַּת לַחֲסִים כֶּךָ נִגְדַ בְּנֵי אָדָם: מִה רַב טוֹבָךְ מֵיַיִנֵּט מֵעַן עוֹה"ב, פְּעֻלַּת לַחֲסִים כֶּךָ, דו וועסט דאס געבן פאר די וואס פאלגן דיר און האלטן זיך אפ פון טאן אזעלכע זאכן כדי צו באקומען עוה"ב. (שארית מנחם -הרה"ק ר' מנחם מענדל בן האהבת ישראל- מווישווא)

לערנען אסאך משניות און חז"ר שֹׁמֵר וְשֹׁמֵעַת אֶת כְּלֵי־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ לְמַעַן יִיטֵב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרָיִךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: (יב כח) זאגט רש"י שֹׁמֵר: דאס מיינט לערנען משניות, וואס מען דארף דאס היטן און חז"רן כדי נישט צו פארגעסן, אזוי ווי עס שטייט (משלי כב יח) כִּי נָעִים -ווען איז די תורה זים - כִּי תִשְׁמְרֶם כְּבִמְנִיָּה, אז מען חזר"ט, ווייל דורך חז"רן וועט מען דאס קענען און מקיים זיין וואס מען האט געלערנט. לכאורה שטייט דא א מורא'דיגע זאך אין רש"י: אז לערנען משניות איז גאר חשוב און אויך דאס חז"רן, ווייל דורך לערנען און חז"רן וועט מען קומען צו טאן למעשה, ווייל לא עם הארץ חסיד, און טאקע וועגן דעם שטייט אין רש"י דער לשון שֹׁמֵר -זאלסט היטן און בלייבן ביי דיר וואס דו האסט געלערנט-, זו מְשֻׁנָּה, ממילא וְשֹׁמֵעַת אֶת כְּלֵי־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וועסטו מקיים זיין די אלע מצות ווייל א עם הארץ קען נישט זיין א חסיד. (שארית מנחם ר' מנחם בן שמואל דאנאטה)

די עצה טובה ווי אזוי צו געבן צדקה נָתַן תַּתֵּן לוֹ וְלֹא־יִרַע לְכֶבֶד בְּתַתֶּךָ לוֹ כִּי בְגִלְל תִּדְבָר הִנֵּה יִכְרַךְ ה' אֱלֹהֶיךָ.. ע"כ אָנֹכִי מְצַוֶּךָ לְאֹמַר פֶּתַח תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאֲחִיךָ: (טו י - יא) דארף מען פארשטיין דער ענין פארוואס עס שטייט ע"כ אָנֹכִי מְצַוֶּךָ "לֹא־מֵר" וואס איז שייך דא רעדן? און אויך אין דעם פריערדיגן פסוק וואס שטייט כִּי בְגִלְל "הִדְבָר" הִנֵּה, וואס מיינט דא הִדְבָר? נאר עס איז געברענגט אין ספר כחו דרשב"י -להגה"ק ר' אשר ישעי' זעליג מרגליות זצוק"ל- פון זיין זיידן הגה"ק ר' אברהם שמחה פון בארנוב זצוק"ל, אז דער "הִדְבָר" איז פארשטענדיג לויט וואס רש"י שרייבט: אפילו אויב דער מענטש האט נאר געזאגט ער גייט געבן צדקה וועט ער באקומען שחר אויף דעם אמירה צוזאמען מיטן שחר פון געבן. איז דער זעלבער שטייט פון לֹא־מֵר, ווייל רש"י זאגט עצה טובה אני משיאך: די תורה גיט דיר א עצה אז פאר דו גיט צדקה, זאלסטו ארויס זאגן אז דו גייסט געבן כך וכך, ממילא וועסטו שוין אויך מקבל זיין שחר פון די אמירה און שחר פארן געבן ע"כ. אבער לכאורה איז שווער ווייל דער לשון פון רש"י "עצה טובה" איז פאסיג ווען מען וויל איינעם אפהאלטן פון א צער אדער ער ווייסט נישט וועלכע וועג צו גיין, גיט מען אים א עצה וועגן דעם, אבער וואס איז שייך א עצה ווען איינער וויל געבן צדקה?

מדור העובדות

דער אפטא רב איז ארויף אין הימל כדי זיין חסיד זאל קענען חתונה מאכן און געבן א ישועה פאר א אנדערן איד אויך

דער סוחר הייסט אים ווארטן און גייט אריין ביי אים אין צימער און קומט ארויס מיט א בייטל געלט און גיט דאס פארן חסיד. דער חסיד ציילט און זעהט אז דארטן ליגט די גאנצע סכום פון 1300 רובל, און ער האט זיך זייער געפריידט. אבער ער פרעגט דעם סוחר פארוואס גיסטו מיר אזא ריזיגן סכום בשעת דו קענסט מיר נישט? האט דער סוחר אים געזאגט איך וועל דיר דערציילן און וועסט שוין אלעס פארשטיין:

איך האב א בת יחידה וואס זי איז פלוצלינג משוגע געווארן און איך האב געמוזט דינגען א פרוי זי זאל איהר באדינען און אויך היטן ווייל זי פלעגט וואס עס איר געקומען אין אירע הענט, דאס ווארפן און צוברעכן. איינמאל ווען איך בין אריינגעקומען צו איר צו זען וואס זי מאכט האט זי געווארפן א גלאז אין מיין פנים און מען האט מיר געדארפט אריין נעמען אין שפיטאל. דארטן אין שפיטאל האב איך איינגעדרימלט און געהלומט ווי איך בין אויף יענע וועלט און א שומר שטייט ביים טיר און ער לאזט מיר נישט אריינגיין צו די זאל וואס אלע מענטשן זענען דארטן געווען! האב אים געבעטן דעם שומר ער זאל מיר אריינלאזן, האט ער מיר געענטפערט אז באלד וועט קומען דער אפטא רב און זאלסט אים פרעגן און אויב ער וועט דיר געבן רשות, וועסטו קענען אריינגיין!

און ווען דער אפטא רב איז אנגעקומען האב איך זיך אויסגעגאסן מיין הארץ פארן רבין וועגן מיין טאכטער און אויך פאר מיין ווייטאג און אויך אז מען זאל מיר אריינלאזן אין זאל! האט מיר דער רבי געזאגט אויב דו וועסט מיר צוזאגן אז דו וועסט העלפן מיין חסיד (און ער האט מיר אנגעוויזן ווי אזוי ער זעט אויס) מיט אלע הוצאות פאר זיין חתונה, זאג איך דיר צו אז דיין טאכטער וועט האבן א רפואה און דו אויך. און איך האט צוגעזאגט פארן רבין מיט א תקיעת כף אז איך וועל דאס טאן. און איך האב זיך באלד אויפגעכאפט פון דרימל און איך האב שוין נישט געהאט קיין יסורין אויפן באק. און נאכדעם בין איך גלייך אהיים געגאנגען צו זען וואס מאכט מיין טאכטער און איך האב איר געטראפן א געזונטע ווי אלע מענטשן, איך האב געגעבן א שבח והודאה פארן אויבערשטן.

אבער די גאנצע צייט בין איך צוטרעגן, ווייל איך האב צוגעזאגט דעם רבין, אבער איך האב נישט געוואוסט וואו וועל איך טרעפן דעם מענטש! יעצט ווען איך האב דיר דערזען היינט, בין איך געווארן בארוהיגט ווייל איך האב דיר דערקענט אז דו ביזט דער זעלבער מענטש וואס דער אפטא רב האט מיר אנגעוויזן. און יעצט אז דו האסט מיר דערציילט דיין מצב און אז דער אפטא רב האט דיר געשיקט, בין איך שוין צופרידן אז איך קען איינהאלטן מיין צוואג צום רבין! זיי האבן מיט התפעלות געזאגט אז זיי האבן ביידע געווען דאס גרויסקייט פון הייליגן אפטא רב, וואס איז ארויף אין הימל כדי ער זאל זיך טרעפן מיטן סוחר און האט פאר פראוועט א מופת און צוזאמען געשטעלט דעם חסיד מיטן סוחר און אים געהאלפן חתונה צו מאכן זיע"א.

הגליון פוקדש לעי"ג זקני הרי"ג יצחק בן ר' יהודה זבולון הלוי קליעניק ע"ה א' אלול תשע"א
ולעי"ג חמות פרת שרה - [אשח חבר של מו"ח הרה"צ ר' יוסף בהרה"צ ר' ישראל מוסיג זצ"ל - בת ר' חיים אהרן הכהן בן ר' אברהם יעקב כ"ץ עבאעיו ע"ה ב' אלול תשנ"ב]

א גאר דערהויבענער חסיד וועלכע פלעגט אפט פארן צום אפטא רב, -הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל זצוק"ל דער אוהב ישראל-, האט געטאן א שידוך מיט א גוטע בחור פאר זיין טאכטער, ער האט געמוזט צוזאגן 500 רובל נדן מיט 2 יאהר קעסט ווי דער מנהג איז געווען, וואס דאס האט באטראפן סך הכל 1300 רובל, אבער דער איד האט נישט פארמאגט קיין געלט, און דער נדן האט ער געדארפט אריינגעבן צו דעם מחותן פאר די חתונה. עס איז אנגעקומען נאנט צום זמן החתונה און ער האט נישט געהאט דעם נדן און דער מחותן האט געוואלט אפלאזן דעם שידוך, דער איד האט געהאט כטחון אז דער אויבערשטער וועט אים העלפן און געזאגט פארן מחותן ער וועט אים געבן דעם נדן פאר די חתונה.

דער חסיד איז געפארן צו זיין רבי דער הייליגער אפטא רב, און איז אריין צום רבין און גענומען שלום, אבער ער האט אים גאר נישט געזאגט, ווייל ער האט געהאט שטארקע אמונת צדיקים און האט געגלויבט מיטן אמת אז דער רבי ווייסט אליין ברות הקודש וואס עס פעלט אים, דער צדיק האט טאקע מרגיש געווען זיין באדארפעניש און רופט זיך אן "פאר קיין יאס און וועסט געהאלפן ווערן דארט". דער חסיד דאנקט דעם רבין און געזעגנט זיך. ער איז ארויס פול מיט אמונה און גייענדיג אין גאס האט ער גלייך געטראפן א חסידישן סוחר וואס האט געהאט א וואגן פול מיט סחורה און ער פרעגט אים וואו ער פארט? און דער חסיד קען נישט גלויבן ווען ער הערט אז ער פארט קיין יאס! און יענער האט אים מסכים געווען מיטצונעמען.

ווען זיי זענען אנגעקומען קיין יאס איז דער סוחר צוגעפארן מיט די סחורה צו א גרויסע געשעפט און אריינגעלייגט דארטן זיין סחורה. דער חסיד איז אויך מיט אים אריינגעגאנגען, און ווייל עס איז שוין געווען שפעט צו גיין אין שוהל דאווענען, האט דער חסיד געבעטן דעם בעל הבית פון געשעפט ער זאל איהם לאזן דאווענען אין א ווינקל, האט יענער איהם ארויסגעטריבן! האט אים דערזען אן אנדער סוחר וואס איז געווען א שכן, און האט אים צו גערופן ער זאל קומען צו אים אין געשעפט. און ער פרעגט דעם חסיד וואס איז דארטן געווען אז מען האט דיר ארויסגעווארפן? און דער חסיד האט געענטפערט אז ער האט געזוכט א ווינקל ווי זיך צו שטעלן דאווענען, און יענער האט אים נישט געלאזט. זאגט אים דער סוחר "קום ביי מיר אין שטוב און וועסט קענען רוהיג דאווענען און איך וועל דיר אנגריימן דערווייץ עפעס וואס צו עסן!"

דער חסיד איז מיט אים אהיים געגאנגען און זיך געשטעלט דאווענען און דער סוחר האפט התפעלות פון דעם חסיד'ס דאווענען, דערווייל האט ער אנגעגרייט עסן און ביי די סעודה האט דער סוחר געפרעגט דעם חסיד וועגן וואס ער איז געקומען קיין יאס? האט ער אים דערציילט אז ער דארף חתונה מאכן א טאכטער און האט נישט מיט וואס. און זיין רבי דער אפטא רב האט אים געשיקט קיין יאס! דער סוחר ווען ער האט געהערט דעם נאמען פון אפטא רב, האט זיך צושמייכלט און האט געפרעגט וויפיל קומט אויס דער נדן וואס ער דארף געבן? האט ער געענטפערט, "1300 רובל".

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן

ספר וזהר הרקיע באלאנגט צו ר' ישעי' מקערעסטיר \$18000 ספר מיש הגהות פון נצי"ב \$4000 בריוו פון ר' מענדל מביאלא ב"ד אהרן צבי \$1500 שיינע בריוו פון הגאון ר' יחזקאל ליפשיץ בעל המדרש והמעשה צוויי זיימן שיינע בריוו פון סקולענער רבין זצוק"ל וועגן הרבצת תורה \$2200, פאפא רב אין צעהליענער רב זצוק"ל שרייבן א בריוו צו תהזק זיך תורה \$1000, שו"ע אורח חיים גיח דפוס זיטאמיר מצב מופאר \$1000, ספר וואס האט באלאנגט צו הרה"צ ר' יענקלע פשווארסק, \$900 ספר מליצי אש ג' ברכים \$200, סעט ליקוטי מהר"א עה"ת והש"ס \$150, נאמען עש פירוש שם אפרים ותוצאות חיים משערנאוויץ ה"ר"א \$2000, ספר משנה הלכות מיש הקדשת המחבר אונגוואר רב זצ"ל צו הרה"ק ר' פנחס שלום האגער מוויזניץ זצוק"ל מיט זיין חתימה \$1000 גאנצע תהלים געדרוקט אין זיטאמיר פעלט דעם שער \$2000, 5 ברכים משנה ברורה עם עוד ספר מיש מונה כתי" נעקויפט פון חפץ חיים אליין \$3000 ברית אברהם דפוס ראשון \$1500, דרך אמונה סינאט ח"ב דפוס \$700, רי"ף מיש חתימה ר' ברוך בענדיט ליכטנשטיין אביו של הרה"ק ר' הלל מקאלאמייא \$500, ספר בנימין זאב באלאנגט צו תפארת שלמה רדאמסק, חובת הלבבות שנת ש"ח מצב יפה רק חסר השער \$3000, סעט ארבע טורים מצב נהדר עם כריכה ארוינגליט נדפס דיהנפורט עם חתימת הגאון ר' זרח ב"ד אבא ליפא אב"ד בחוף ועוד \$2000, פרי עין חיים קארען שייך לר' ליבר בהרב און אלטע הגהות בקבלה כתי" \$2000, ספר מיש חתימות הגאונים ר' בנימין וואלף ובנו ר' ירמיה לעוו. ספר מיש הקדשה הרה"ק בעל אור מרדכי מוויזניץ זצוק"ל, ספרים עם חתימת הר' נפתלי מילער מוארליין \$500 ספר באלאנגט צו ר' ברוך מסערעט ספר עם חתימת הגה"ק ר' מרדכי דובער מטאמאשפול \$1000 ועוד ועוד

4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/f Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to-pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM